

IV

(Inne akty)

EUROPEJSKI OBSZAR GOSPODARCZY

URZĄD NADZORU EFTA

DECYZJA URZĘDU NADZORU EFTA

NR 127/07/COL

z dnia 18 kwietnia 2007 r.

w sprawie pomocy na badania i rozwój udzielonej przez Radę ds. Badań Naukowych Norwegii
w związku z opracowaniem oprogramowania Turborouter (Norwegia)

URZĄD NADZORU EFTA ⁽¹⁾,

UWZGLĘDNIAJĄC Porozumienie o Europejskim Obszarze Gospodarczym ⁽²⁾, w szczególności jego art. 61 do 63 oraz protokół 26,

UWZGLĘDNIAJĄC porozumienie pomiędzy państwami EFTA w sprawie ustanowienia Urzędu Nadzoru i Trybunału Sprawiedliwości ⁽³⁾, w szczególności jego art. 24,

UWZGLĘDNIAJĄC art. 1 ust. 2 i 3 w części I oraz art. 1, 4, 6, 7 ust. 3, 10, 13, 14, 16 i 20 w części II protokołu 3 do Porozumienia o nadzorze i trybunale ⁽⁴⁾,

UWZGLĘDNIAJĄC wytyczne Urzędu ⁽⁵⁾ w sprawie zastosowania i interpretacji art. 61 i 62 Porozumienia EOG, w szczególności ich rozdział 14 „Pomoc na badania i rozwój”,

UWZGLĘDNIAJĄC decyzję Urzędu nr 195/04/COL z dnia 14 lipca 2004 r. w sprawie przepisów wykonawczych, o których mowa w art. 27 w części II protokołu 3 ⁽⁶⁾,

UWZGLĘDNIAJĄC decyzję Urzędu nr 217/94/COL z dnia 1 grudnia 1994 r., w której zaproponował on Norwegii odpowiednie środki dotyczące, między innymi, programu pomocy pod nazwą „Przemysłowe programy badawczo-rozwojowe”,

UWZGLĘDNIAJĄC przyjęcie przez Norwęgę zaproponowanych odpowiednich środków w piśmie z dnia 19 grudnia 1994 r.,

UWZGLĘDNIAJĄC decyzję Urzędu nr 60/06/COL z dnia 8 marca 2006 r. o wszczęciu formalnego postępowania wyjaśniającego w sprawie pomocy na badania i rozwój udzielonej przez Radę ds. Badań Naukowych Norwegii w związku z opracowaniem oprogramowania Turborouter ⁽⁷⁾,

PO WEZWANIU zainteresowanych stron do zgłaszania uwag w sprawie niniejszej decyzji i uwzględniając ich uwagi,

a także mając na uwadze, co następuje:

I. FAKTY

1. Procedura

Pismem z dnia 5 marca 2002 r. (dok. nr 02-1733-A) do Urzędu wniesiono skargę, w której podniesiono zarzut udzielenia przez Norwęgę pomocy państwa za pośrednictwem Rady ds. Badań Naukowych Norwegii (dalej: „RBN”) na rzecz różnych przedsięwzięć badawczych związanych z opracowaniem oprogramowania Turborouter.

⁽¹⁾ Zwany dalej „Urzędem”.

⁽²⁾ Zwane dalej „Porozumieniem EOG”.

⁽³⁾ Zwane dalej „Porozumieniem o nadzorze i trybunale”.

⁽⁴⁾ Zwany dalej „protokołem 3”.

⁽⁵⁾ Zasady proceduralne i merytoryczne w dziedzinie pomocy państwa; wytyczne dotyczące zastosowania i interpretacji art. 61 i 62 Porozumienia EOG oraz art. 1 protokołu 3 do Porozumienia o nadzorze i trybunale, przyjęte i wydane przez Urząd Nadzoru EFTA w dniu 19 stycznia 1994 r., opublikowane w Dz.U. L 231 z 1994., Supplement EOG z 3.9.1994 nr 32, zwane dalej „wytycznymi”.

⁽⁶⁾ Opublikowaną w Dz.U. L 139 z 25.5.2006, str. 37 i w Suplemencie EOG nr 26 z 25.5.2006, str. 1.

⁽⁷⁾ Dz.U. C 258 z 26.10.2006, str. 42.

Pismem z dnia 26 kwietnia 2002 r. (dok. nr 02-2605-D) Urząd wezwał władze Norwegii do przekazania informacji. Ministerstwo Handlu i Przemysłu odpowiedziało pismem z dnia 3 czerwca 2002 r. (dok. nr 02-4177-A), które zawierało uwagi RBN dotyczące tzw. projektu Turborouter.

Po obszernej wymianie korespondencji⁽⁸⁾, pismem z dnia 8 marca 2006 r. (zdarzenie nr 363353), Urząd poinformował władze Norwegii o podjęciu decyzji o wszczęciu postępowania na mocy art. 1 ust. 2 w części I protokołu 3 do Porozumienia o nadzorze i trybunale, w sprawie pomocy na badania i rozwój udzielonej przez Radę ds. Badań Naukowych Norwegii w związku z opracowaniem oprogramowania Turborouter.

Pismem z dnia 7 kwietnia 2006 r. władze norweskie przekazały uwagi na temat decyzji Urzędu o wszczęciu formalnego postępowania wyjaśniającego.

Decyzja Urzędu nr 60/06/COL o wszczęciu postępowania została opublikowana w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej* i Suplemencie EOG do tego Dziennika⁽⁹⁾. Urząd wezwał zainteresowane strony do zgłaszania uwag.

Urząd otrzymał uwagi od jednej z zainteresowanych stron. Pismem z dnia 1 grudnia 2006 r. (zdarzenie nr 400677) Urząd przekazał te uwagi władzom norweskim. Pismem Ministerstwa Administracji Rządowej i Reformy z dnia 8 stycznia 2007 r. (zdarzenie nr 405517) przekazującym pismo Ministerstwa Edukacji i Badań z dnia 5 stycznia 2007 r., władze Norwegii przekazały swoje uwagi.

2. Cztery przedsięwzięcia związane z opracowaniem oprogramowania Turborouter wspierane z funduszy RBN

2.1. Opis przedsięwzięć

Urząd przedstawi poniżej jedynie krótki opis ocenianych przedsięwzięć. Bardziej szczegółowy opis poszczególnych przedsięwzięć można znaleźć w decyzji Urzędu nr 60/06/COL⁽¹⁰⁾.

⁽⁸⁾ Bardziej szczegółowe informacje na temat wymiany korespondencji między Urzędem i władzami norweskimi można znaleźć w decyzji Urzędu o wszczęciu formalnego postępowania wyjaśniającego, decyzja nr 60/06/COL, opublikowana w Dz.U. C 258 z 26.10.2006, str. 42 i Suplemencie EOG nr 53 z 26.10.2006, str. 15.

⁽⁹⁾ Zob. przypis 7.

⁽¹⁰⁾ Zob. przypis 7.

2.1.1. Przedsięwzięcie 40049 – Działania strategiczne w ramach transportu morskiego i logistyki (pierwsza wersja oprogramowania Turborouter)

Turborouter jest narzędziem⁽¹¹⁾ służącym do optymalizacji harmonogramów przewozów sporządzanych dla floty, tzn. do decydowania, jakim statkom przydzielony zostanie przewóz poszczególnych ładunków. Łączy on wiedzę i doświadczenie organizatorów z możliwościami obliczeniowymi komputera. Turborouter oparty jest na elektronicznych mapach morskich, na których mogą być pokazane informacje dotyczące harmonogramów. Obejmuje on bazę danych dla statków, portów, ładunków, itp.; automatyczne obliczanie odległości między portami, raporty na temat pozycji statków i automatycznie uaktualnianie szacunkowej godziny przybycia statku do portu, zaawansowane procedury służące do optymalizacji harmonogramów dla floty oraz wizualizację harmonogramów lub kalkulator harmonogramów dla planowania ręcznego.

Pierwsza wersja prototypowego oprogramowania Turborouter została opracowana w pierwszym roku prac badawczych nad jednym z podprojektów Przedsięwzięcia 40049 „Działania strategiczne w ramach transportu morskiego i logistyki”, pod nazwą „Metody i narzędzia analityczne dla projektowania i obsługi zintegrowanych łańcuchów transportowych i logistycznych”.

2.1.2. Dalszy rozwój oprogramowania Turborouter

Zgodnie z informacjami przekazanymi przez władze Norwegii, RBN wybrała kilka projektów dotyczących opracowania pakietu oprogramowania Turborouter w celu objęcia ich wsparciem na prace badawczo-rozwojowe.

2.1.2.1. Przedsięwzięcie 138811 – AlgOpt

Celem tego przedsięwzięcia⁽¹²⁾ było opracowanie i przeprowadzenie praktycznych testów algorytmów służących do obliczania optymalnego wykorzystania floty statków, biorąc pod uwagę konieczność zabierania ładunków dla wielu klientów, wymogi dotyczące terminów załadunku i wyładunku w porcie przeznaczenia, możliwość przewozu połączonych ładunków ograniczonej ilości towarów masowych dla każdego rejsu, a także ograniczenia oznaczające, że nie wszystkie brane pod uwagę statki są odpowiednie dla wszystkich klientów czy też dla wszystkich portów. Algorytmy powinny zostać zintegrowane z koncepcją oprogramowania, które zapewni użytkownikom pełną kontrolę i możliwość odrzucenia sugestii podanych przez algorytmy.

Zgodnie z informacjami przekazanymi przez władze Norwegii, przedsięwzięcie AlgOpt stanowiło jedynie wstępny projekt, służący do zdefiniowania potrzeb użytkowników i sprawdzenia możliwości zastosowania oprogramowania Turborouter przez kontrahenta – spółkę Beltship Management AS.

⁽¹¹⁾ Na podstawie broszury: „TurboRouter Vessel schedule optimizing software” („TurboRouter: oprogramowanie do optymalizacji harmonogramów przewozów”), dostępnej na stronie internetowej Marintek: <http://www.marintek.no>

⁽¹²⁾ Informacje uzyskane na stronie internetowej Marinteku: <http://www.marintek.no>

2.1.2.2. Przedsięwzięcie 144265 – Shiplog II

Przedsięwzięcie Shiplog głównie dotyczyło transportu morskiego. To przedsięwzięcie⁽¹³⁾ miało opierać się na wykorzystaniu wyników poprzedniego przedsięwzięcia zwanego Shiplog (które nie było związane ze stosowaniem oprogramowania Turborouter) i skoncentrować się na wymogach dostawy towarów „od drzwi do drzwi”, której kluczowym elementem jest transport morski. Jedno z głównych działań dotyczyło integracji Systemu Zarządzania Łańcuchem Transportu (SZŁT) i Turboroutera, która miała służyć określeniu systemu sprzężenia i wykazać, że jest możliwa wymiana informacji między Turborouterem i demonstratorem SZŁT. To przedsięwzięcie nie osiągnęło zakładanych celów głównie z tego powodu, że nie udało się wystarczająco zintegrować SZŁT i programu Turborouter.

2.1.2.3. Przedsięwzięcie 144214 – Biblioteka procedur optymalizacji na potrzeby opracowania harmonogramu przewozów morskich

Przedkonkurencyjne przedsięwzięcie badawcze „Biblioteka procedur optymalizacji na potrzeby opracowania harmonogramu przewozów morskich” miało na celu opracowanie algorytmów służących zaawansowanej optymalizacji i ustalaniu harmonogramów dla bardzo skomplikowanych operacji przewozów morskich. Władze Norwegii wyjaśniły, że biblioteka algorytmów jest bardzo ściśle związana z określonymi branżami i przedsiębiorstwami i w związku z tym musi stanowić własność przedsiębiorstwa, a nie stanowić część standardowego „pakietu narzędziowego” Turboroutera.

2.2. Opis powiązań między czterema udzielonymi dotacjami a norweskim programem pomocy na badania i rozwój

Zgodnie z informacjami przekazanymi przez władze Norwegii cztery dotacje objęte niniejszą decyzją zostały udzielone w ramach programu pomocy pod nazwą „Przemysłowe programy badawczo-rozwojowe” (nor. *brukerstyrte forskningsprogrammer*).

Program pomocy pod nazwą „Przemysłowe programy badawczo-rozwojowe”, zarządzany przez RBN, został ustalony przed wejściem w życie Porozumienia EOG.

W grudniu 1994 r. Urząd przyjął decyzję dotyczącą kilku programów pomocy na badania i rozwój, które istniały w Norwegii przed wejściem w życie Porozumienia EOG, między innymi programu pomocy „Przemysłowe programy badawczo-rozwojowe” (*brukerstyrte forskningsprogrammer*, sprawa nr 93-183). W decyzji tej Urząd zaproponował odpowiednie środki, celem zapewnienia zgodności programu z zasadami pomocy państwa określonymi w Porozumieniu EOG⁽¹⁴⁾. W szczególności Urząd zaproponował Norwegii wprowadzenie szczegółowych przepisów, które zapewniałyby przyznawanie pomocy zgodnie z zasadami przedstawionymi w rozdziale 14 wytycznych dotyczących pomocy państwa.

⁽¹³⁾ Informacje uzyskane na stronie internetowej Marinteku: <http://www.marintek.no>

⁽¹⁴⁾ Decyzja Urzędu Nadzoru EFTA nr 217/94/COL z 1.12.1994. Następujące programy zostały objęte tą decyzją: Umowy dotyczące przemysłowych programów naukowo-badawczych (sprawa 93-147) i Umowy dotyczące publicznych programów naukowo-badawczych (sprawa 93-182) finansowane dotacją przez SND oraz Przemysłowe przedsięwzięcia badawczo-rozwojowe (sprawa 93-181) i Przemysłowe programy badawczo-rozwojowe (sprawa 93-183) finansowane dotacją przez RBN.

Pismem z dnia 19 grudnia 1994 r. Norwegia wyraziła zgodę na odpowiednie środki zaproponowane przez Urząd. Przyjęcie odpowiednich środków oznacza, że wszelka pomoc udzielana w ramach przemysłowego programu badawczo-rozwojowego musi być udzielana zgodnie z przepisami wytycznych Urzędu w sprawie pomocy na badania i rozwój, przyjętych przez Urząd w 1994 r.

Pomoc na rzecz tych przedsięwzięć została udzielona przez RBN w ramach pomocy na przemysłowy program badawczo-rozwojowy.

3. Wątpliwości Urzędu wyrażone w decyzji nr 60/06/COL

Dnia 8 marca 2006 r. Urząd podjął decyzję o wszczęciu formalnego postępowania wyjaśniającego zgodnie z art. 1 ust. 2 w części II protokołu 3 do Porozumienia o nadzorze i trybunale, w sprawie pomocy na badania i rozwój udzielonej przez RBN w związku z opracowaniem oprogramowania Turborouter (decyzja nr 60/06/COL). W decyzji otwierającej postępowanie Urząd opisał skargę, cztery przedsięwzięcia związane z programem Turborouter wspierane z funduszy RBN, a także powiązania między czterema dotacjami przyznanymi w ramach pomocy a norweskim programem pod nazwą „Przemysłowe programy badawczo-rozwojowe”.

Urząd dokonał szczegółowej oceny ram prawnych mających zastosowanie do oceny omawianych czterech przedsięwzięć⁽¹⁵⁾. Po przyjęciu odpowiednich środków zasugerowanych w decyzji Urzędu nr 217/94/COL, wszelka pomoc w ramach przemysłowego programu badawczo-rozwojowego musi być udzielana zgodnie z wytycznymi dotyczącymi badań i rozwoju z 1994 r. Wynika więc z tego, że wszelka pomoc udzielona w ramach programu pod nazwą „Przemysłowe programy badawczo-rozwojowe”, która nie jest zgodna z przepisami określonymi w wytycznych dotyczących badań i rozwoju z 1994 r., musi znaleźć się poza zakresem zastosowania programu. Zgodnie z powyższym, pomoc ta stanowić będzie nową pomoc indywidualną i jako taka, powinna zostać indywidualnie zgłoszona w Urzędzie i oceniona na podstawie wytycznych dotyczących badań i rozwoju, mających zastosowanie w czasie kiedy pomoc została przyznana.

Jeśli chodzi o powody, dla których wszczęto formalne postępowanie wyjaśniające, Urząd wyraził wątpliwości w kilku punktach co do tego, czy cztery omawiane przedsięwzięcia badawczo-naukowe otrzymały wsparcie w ramach programu pod nazwą „Przemysłowe programy badawczo-rozwojowe”.

Urząd miał wątpliwości co do tego, czy przedsięwzięcia te nie wykroczyły poza stadium badań stosowanych lub przedkonkurencyjnych i czy nie stanowią one produktu handlowego. W omawianym tu przypadku granica pomiędzy przedsięwzięciem pilotażowym, które nie może być wykorzystane do celów handlowych, a finalnym produktem handlowym, wydaje się bardzo niewyraźna, ponieważ oprogramowanie musi być każdorazowo dostosowane do nowego programu użytkowego, właściwego każdemu użytkownikowi końcowemu. Urząd miał wątpliwości co do tego, w jakim stopniu dalsze prace nad oprogramowaniem Turborouter, mające na celu wykorzystanie go w programie użytkowym służącym konkretnym potrzebom użytkownika końcowego, mogą być objęte definicją badań stosowanych.

⁽¹⁵⁾ Zob. sekcja II.1 decyzji nr 60/06/COL, str. 11 i następn.

Na podstawie informacji dostępnych na tym etapie postępowania, Urząd nie był w stanie orzec, czy przedsięwzięcia te zostały zakwalifikowane w sposób prawidłowy jako przedsięwzięcia przedkonkurencyjne, czy też przeciwnie, były one zbyt ściśle związane z rynkiem, by kwalifikować się do objęcia pomocą.

Ponadto Urząd miał także wątpliwości co do finansowania przedsięwzięć, szczególnie odnośnie do faktycznego wnoszenia wkładów własnych (aportów) przez beneficjentów przedsięwzięć.

W związku z argumentami wysuniętymi przez skarżącego Urząd miał wątpliwości co do tego, czy całkowity koszt przedsięwzięć nie został sztucznie zawyżony, celem pokrycia kosztów operacyjnych przedsiębiorstw beneficjentów i czy rzeczywiste koszty poniesione na badania w ramach tych przedsięwzięć odpowiadają kwotom przydzielonym przez RBN.

Urząd miał wrażenie, że to Marintek, instytut badawczy, który opracował pierwszą wersję oprogramowania Turborouter, był instytucją posiadającą niezbędną wiedzę specjalistyczną i kompetencje technologiczne potrzebne w prowadzeniu tego przedsięwzięcia. W związku z tym uzasadnione wydawało się przyjęcie założenia, że większa część prac zostanie przeprowadzona przez pracowników zatrudnionych w tym instytucie. Z tego wynikałoby w zasadzie, że zaangażowanie pracowników przedsiębiorstw uczestniczących w przedsięwzięciu dotyczyłoby najprawdopodobniej określenia potrzeb użytkowników i/lub, do pewnego stopnia, przeprowadzania prób. Gdyby aporty przedsiębiorstw uczestniczących w przedsięwzięciu nie zawsze odpowiadały kosztom badań, oznaczałoby to, że całkowite koszty przedsięwzięć badawczych były niższe, a intensywność pomocy odpowiednio wyższa.

W związku z tym Urząd miał wątpliwości zarówno co do tego, czy pomoc udzielona na rzecz wymienionych wyżej przedsięwzięć była zgodna z obowiązującymi wytycznymi dotyczącymi badań i rozwoju, jak i co do tego, czy nie doszło do niewłaściwego wykorzystania pomocy przez beneficjentów, niezgodnie z przyjętymi odpowiednimi środkami mającymi zastosowanie do programu „Przemysłowe programy badawczo-rozwojowe”.

4. Uwagi stron trzecich

W dniu 24 listopada 2006 r. Urząd otrzymał uwagi od zainteresowanej strony, które miały raczej charakter ogólny i nie odnosiły się bezpośrednio do wątpliwości wyrażonych przez Urząd w decyzji nr 60/06/COL o wszczęciu formalnego postępowania wyjaśniającego w sprawie pomocy na badania i rozwój udzielonej w związku z opracowaniem oprogramowania Turborouter. Strona ta podniosła zarzut, że Rada ds. Badań Naukowych Norwegii przekazała znaczne fundusze na nowe przedsięwzięcie pod nazwą OPTIMAR⁽¹⁶⁾. Przedsięwzięcie to jest całkowicie finansowane przez Radę ds. Badań Naukowych Norwegii w latach 2005–2009. Optymalnie przedsięwzięciem tym zarządza Wydział Badań Operacyjnych Norweskiego Uniwersytetu Technicznego (zwanego dalej NTNU) w Trondheim. Celem tego przedsięwzięcia jest dalszy rozwój oprogramowania Turborouter i przekształcenie go w przedsięwzięcie handlowe, a proces ten już się rozpoczął.

Strona ta dodała: „Prof. Marielle Christiansen (kierująca przedsięwzięciem OPTIMAR) w Trondheim uważa, że przedsiębiorstwom trudno jest uczestniczyć w programie, który jest uznawany za publiczny program badawczy mający na celu rozszerzenie bazy dla wszystkich norweskich przedsiębiorstw, i korzystać z jego wyników, ponieważ współpracują one już ściśle z SINTEF i MARINTEK i obiecały udostępnić wyniki badań tym organizacjom komercyjnym (SINTEF i MARINTEK to instytuty z siedzibą w Trondheim, które z rozmaitych powodów mają ściśle powiązania z Uniwersytetem Technicznym).”.

Strona ta uważa, że „Turborouter stanowi wspólny element w tej sprawie, ponieważ cały personel pracujący na Wydziale Badań Operacyjnych NTNU/Marintek/SINTEF uważa TURBOROUTER za swój wspólny cel”.

Strona ta podnosi zarzut, że przedsiębiorstwa zaangażowane w opracowanie programu TURBOROUTER otrzymują obecnie dodatkową pomoc państwa poprzez NTNU, zaklasyfikowaną jako pomoc na badania podstawowe.

Ostatnia zgłoszona uwaga zawierała stwierdzenie, że Turborouter nie był w żaden sposób zastosowany przez którekolwiek z przedsiębiorstw, które otrzymały fundusze na rozwój tego oprogramowania. Na tej podstawie strona ta doszła do wniosku, że fundusze otrzymane w ramach przedsięwzięcia badawczego były w istocie subsydiami dla ich bieżącej działalności operacyjnej.

5. Uwagi władz Norwegii

5.1. *Uwagi dotyczące decyzji Urzędu o wszczęciu formalnego postępowania wyjaśniającego*

5.1.1. *Uwagi otrzymane od Ministerstwa Administracji Rządowej i Reformy*

Pismem z dnia 7 kwietnia 2006 r. Ministerstwo Administracji Rządowej i Reformy nawiązało do formalnej wymiany korespondencji z władzami Norwegii, opisaną w decyzji Urzędu nr 60/06/COL. Władze Norwegii nawiązały również do spotkań między Urzędem i władzami Norwegii, które odbyły się w październiku 2002 r. i we wrześniu 2004 r. i dodały, że miało również miejsce spotkanie pomiędzy Urzędem i władzami Norwegii w Brukseli, w dniu 22 maja 2003 r.

Władze Norwegii wskazały, że decyzja Urzędu nr 60/06/COL nie opisuje, w *jaki sposób* pomoc udzielona na opracowanie oprogramowania Turborouter zakłóca konkurencję w EOG lub na rynkach trzecich. Uważają one, że kwestia ta powinna zostać wyjaśniona, ponieważ program badawczo-rozwojowy dotyczący opracowania oprogramowania Turborouter nie przyniósł oczekiwanych wyników. Mimo że władze Norwegii przyznają, iż niematerialna wiedza specjalistyczna wyniesiona z tego przedsięwzięcia została wykorzystana w innych przedsięwzięciach badawczo-rozwojowych, jednak nie uważają one za sprawę oczywistą, że miało to wpływ na konkurencję na rynku wewnętrznym, czy też na rynkach krajów trzecich.

⁽¹⁶⁾ Zob. <http://www.iot.ntnu.no/optimar/>

Władze Norwegii kwestionują niektóre fakty zawarte w zarzutach stawianych przez skarżącego, które zostały powtórzone w decyzji Urzędu. Dotyczy to zwłaszcza zarzutów postawionych na stronie 3 w sekcji trzeciej decyzji nr 60/06/COL i stwierdzeniach skarżącego przytoczonych na poparcie tych zarzutów.

Przede wszystkim władze Norwegii kwestionują sposób, w jaki skarżący mógł zaklasyfikować przedsięwzięcia jako zbyt ściśle związane z rynkiem. Ponadto kwestionują one również to, jak skarżący może twierdzić, iż wyniki prac badawczo-rozwojowych nie zostały rozpowszechnione, mimo że Marintek uzyskał prawa własności w odniesieniu do programu. Wreszcie kwestionują one to, w jaki sposób skarżący może twierdzić, że wkłady własne przedsiębiorstw uczestniczących w przedsięwzięciu były w rzeczywistości niższe niż sumy podane we wnioskach. Według RBN skarżącemu odmówiono prawa wglądu do formularzy wniosków i do umów dotyczących programów badawczo-rozwojowych ze względu na tajemnicę zawodową. Na tej podstawie władze Norwegii uważają, że zarzuty stawiane przez skarżącego wydają się ogólnie nieuzasadnione. Władze Norwegii dodały: „Zarzuty postawione przez skarżącego, sugerujące, że wkłady kapitałowe wniesione przez przedsiębiorstwa uczestniczące w przedsięwzięciach były niższe niż wykazano we wnioskach, oznaczają również, że firmy zostają oskarżone o nieprawidłowe wykorzystanie pomocy państwa. Podnosi to również kwestie dotyczące pewności prawnej przedsiębiorstw, które uczestniczyły w przedsięwzięciach Turborouter. W związku z tym powyższe zarzuty postawione przez skarżącego powinny być należyście uzasadnione.”.

5.1.2. Uwagi przekazane przez Radę ds. Badań Naukowych Norwegii

W piśmie załączonym do wyżej wymienionego pisma od Ministerstwa Administracji i Reformy, Rada ds. Badań Naukowych Norwegii (zwana dalej RBN) przekazała uwagi na temat decyzji Urzędu nr 60/06/COL. RBN podkreśliła, że przekazała ona Urzędowi wszelkie dostępne informacje i wymagane wyjaśnienia, w tym kopie całej dokumentacji dotyczącej czterech przedsięwzięć związanych z opracowaniem oprogramowania Turborouter, dofinansowanych ze środków RBN. Według RBN, jedyną kwestią omawianą podczas spotkań i podnoszoną w korespondencji prowadzonej do czasu wysłania przez władze Norwegii pisma w dniu 20 czerwca 2003 r. włącznie, była prawidłowa klasyfikacja przedsięwzięć, zgodnie z wytycznymi dotyczącymi pomocy na badania i rozwój.

Jeśli chodzi o opis przedsięwzięć, RBN stwierdziła, że tabele przedstawione w opisie finansowania przedsięwzięć w decyzji Urzędu nr 60/06/COL nie odpowiadają w pełni danym liczbowym podanym w tekście. Środki przyznane przez RBN na te przedsięwzięcia pochodziły z dwóch źródeł. Część środków pochodzących z RBN stanowiły w istocie środki prywatne, pochodzące ze Stowarzyszenia Norweskich Armatorów, podczas gdy pozostałe środki były środkami publicznymi. Poniższa tabela, ta sama, która została przekazana Urzędowi pismem z dnia 11 kwietnia 2003 r., podaje opis sytuacji. Jeśli chodzi o przedsięwzięcie 138811 AlgOpt, tabela zawarta w decyzji nr 60/06/COL podaje dane według stanu na początek realizacji przedsięwzięcia. W trakcie realizacji przedsięwzięcia przyznano dodatkowe środki finansowe w wysokości 100 000 NOK, z czego 25 000 NOK pochodziło z RBN.

Tabela 1

Przedsięwzięcia wspierane przez RBN, związane z opracowaniem oprogramowania Turborouter

	p 40049		p 144265		p 138811		p 144214	
	Działania strategiczne w ramach transportu morskiego i logistyki		Shiplog II		AlgOpt		Biblioteka procedur optymalizacji na potrzeby opracowania harmonogramu przewozów morskich	
	1 000 NOK	%	1 000 NOK	%	1 000 NOK	%	1 000 NOK	%
Środki własne	4 500	43	800	13	625	61	1 950	28
Inne środki prywatne	0	0	3 250	52	75	7	2 750	39
Inne środki publiczne	0	0	0	0	0	0	0	0
RBN prgr. MARITIM	6 000	57	2 150	35	325	32	2 300	33
w tym NSA	1 380	13	750	12	120	12	805	12
w tym publiczne	4 620	44	1 400	23	205	20	1 495	21
Razem środki	10 500	100	6 200	100	1 025	100	7 000	100
Koszty personelu i koszty pośrednie	8 700	83	800	13	545	53	4 100	59
Zakup prac badawczo-rozwojowych	600	6	2 150	35	380	37	2 900	41

	p 40049		p 144265		p 138811		p 144214	
	Działania strategiczne w ramach transportu morskiego i logistyki		Shiplog II		AlgOpt		Biblioteka procedur optymalizacji na potrzeby opracowania harmonogramu przewozów morskich	
	1 000 NOK	%	1 000 NOK	%	1 000 NOK	%	1 000 NOK	%
Wyposażenie	450	4	100	2	0	0	0	0
Inne koszty operacyjne	750	7	3 150	51	100	10	0	0
Razem koszty	10 500	100	6 200	100	1 025	100	7 000	100
Kontrahent	Marintek		UECC		Beltship Management AS		Beltship Management AS	
Uczestnik	NTNU		Marintek		Marintek		Marintek	
			R.S. Platou Shipbrokers				Iver Ships AS	
			Iver Ships AS				Shipnet AS	
			LogIT AS				Laycon Solutions AS	
			Lorentsen & Stemoco AS					
			Astrup Fearnleys AS					
			DFDS Tollpost Globe					
			Shipnet AS					
			Wallenius Wilhelmsen					
			SINTEF Tele og data					
Okres realizacji przedsięwzięcia	styczeń 1996–grudzień 1998		styczeń 2001–grudzień 2002		styczeń 2000–październik 2000		styczeń 2001–grudzień 2002	

Jeśli chodzi o uwagę Urzędu zawartą w decyzji nr 60/06/COL, sugerującą że RBN nie kontroluje tego, w jaki sposób wkłady własne beneficjentów zostały podzielone między różne działania, a także czy zostały one efektywnie wydatkowane, RBN uważa, że we wcześniejszej korespondencji z Urzędem opisała, w jaki sposób koszty kwalifikowalne były sprawdzane przed wypłaceniem pomocy kontrahentowi, a także w jaki sposób rozmaite wkłady były wydatkowane (¹⁷).

Jeśli chodzi o klasyfikację przedsięwzięć 138811 AlgOpt, 144265 Shiplog II i 144214 Biblioteka procedur optymalizacji na potrzeby opracowania harmonogramu przewozów morskich, RBN ponownie stwierdziła, że wszystkie trzy przedsięwzięcia zostały sklasyfikowane jako przedsięwzięcia przedkonkurencyjne w oparciu o dogłębną ocenę wniosków dotyczących przedsięwzięć, zgodnie z procedurami RBN i wytycznymi dotyczącymi oceny przedsięwzięć. Te procedury i wytyczne zostały wprowadzone celem zapewnienia zgodności pomocy udzielanej

w ramach programu pomocy „Przemysłowe programy badawczo-rozwojowe” z zasadami określonymi w rozdziale 14 wytycznych w sprawie pomocy państwa.

RBN wyjaśniła, że istnieje wewnętrzny system zapewnienia jakości działalności RBN. Ten system nosi nazwę DOKSY. DOKSY obejmuje szeroką dokumentację wytycznych, procedur i praktyk stosowanych przez RBN. Jednym z tych dokumentów są wytyczne służące do określenia intensywności pomocy, jaką otrzymują zakwalifikowane przedsięwzięcia. Ten wewnętrzny dokument, DOKSY-5-6-1-4-IE, pod nazwą „Stotteandel etter EØS-bestemmelser” (intensywność pomocy zgodnie z zasadami EOG) jest odpowiednikiem wytycznych Urzędu dotyczących badań i rozwoju. W dokumencie stosuje się definicje i odpowiednie poziomy intensywności pomocy zgodnie z definicją poszczególnych etapów prac badawczo-rozwojowych zawartą w wytycznych Urzędu dotyczących badań i rozwoju. Ocena i klasyfikacja wszystkich przedsięwzięć, które otrzymały pomoc od RBN, opiera się na wytycznych DOKSY.

(¹⁷) Zwłaszcza w piśmie z dnia 31 stycznia 2005 r., str. 4.

Po roku 1999 wszystkie przedsięwzięcia, poza oceną w oparciu o DOKSY nr. 5-6-1-4-IE, były dodatkowo oceniane przy użyciu systemu komputerowego „Provis”. Opis Provisu znajduje się w Doksy nr 5-6-1-2-EE „*Prosjektvurdering i Provis.*” W systemie Provis każde przedsięwzięcie jest oceniane na podstawie jedenaście różnych aspektów. Najważniejszym aspektem Provisu, odnoszącym się do kategorii badań, jest aspekt nr 3 „Zakres badania” oraz aspekt nr 9 „Dodatkowość”. Dla każdego aspektu istnieje kilka kryteriów i cech charakterystycznych, stosowanych dla stwierdzenia, w jakim stopniu dane przedsięwzięcie jest zgodne z tymi aspektami.

W opisie zawartym we wskazówkach dotyczących oceny aspektu nr 3 w dokumencie Doksy nr 5-6-1-2-IE podkreśla się, że „Zakres badania wskazuje, w jakim stopniu przedsięwzięcie stanowi źródło nowej wiedzy”. To kryterium jest bezpośrednio związane z opisem badań przemysłowych w wytycznych dotyczących badań i rozwoju, w których istnieje wymóg, by działalność miała „na celu uzyskanie nowej wiedzy”.

We wskazówkach dotyczących oceny aspektu nr 9 w dokumencie Doksy nr 5-6-1-2-EE, zawarty jest następujący opis: „Dodatkowość wskazuje, w jakim stopniu wsparcie otrzymane od Rady ds. Badań Naukowych pociągnie za sobą wysiłki, działania, rezultaty i skutki, które nie zostałyby osiągnięte, gdyby nie udzielono takiego wsparcia”. Kryterium to wiąże się z punktem 14.7 wytycznych dotyczących badań i rozwoju – efekt motywujący pomocy na badania i rozwój.

Na tej podstawie RBN argumentowała, że ponieważ ocena przedsięwzięć była prowadzona całkowicie zgodnie z procedurami RBN i wytycznymi dotyczącymi oceny przedsięwzięć, ich prawidłowa klasyfikacja nie może być podana w wątpliwość. Po złożeniu skargi przez skarżącego i po wszczęciu wstępnego postępowania wyjaśniającego przez Urząd, RBN ponownie dokonała przeglądu tych przedsięwzięć i podtrzymała swoje początkowe stanowisko.

„Na spotkaniu w Brukseli w dniu 22 maja 2003 r. omawiano klasyfikację pewnych działań prowadzonych w ramach dwóch spośród ww. przedsięwzięć – nr 40049 i nr 144214. W piśmie z dnia 20 czerwca 2003 r., nawiązującym do tego spotkania, utrzymywaliśmy, że RBN zasadniczo przyjęła stanowisko, że wszystkie działania prowadzone w ramach przedsięwzięcia nr 40049 mogą być co najmniej sklasyfikowane jako badania przemysłowe, a wszystkie działania prowadzone w ramach przedsięwzięcia nr 144214 mogą być przynajmniej sklasyfikowane jako przedkonkurencyjne działania rozwojowe. Wykazaliśmy jednak Urzędowi, że całkowita kwota pomocy przekazanej na te przedsięwzięcia mieściła się w dozwolonych limitach średniej ważonej, tak jak jest to zdefiniowane w rozdziale 14.5.2 ust. 5 wytycznych dotyczących badań i rozwoju. Dotyczy to również przypadku, kiedy zakwestionowane działania nie są wspierane – w przypadku przedsięwzięcia nr 144214. Podobne rozważania i obliczenia można przeprowadzić dla przedsięwzięć 138811 i 144265. W tym kontekście chcielibyśmy również odnieść się do faktu, że te wszystkie trzy przedsięwzięcia – 138811, 144214 i 144265 wiązały się z efektywną współpracą między firmami a publicznymi instytucjami badawczymi (w tym przypadku Marintek). Zgodnie z punktem 14.5.3 (5) (b) wytycznych dotyczących badań i rozwoju działania te, sklasyfikowane jako przedkonkurencyjne działania

rozwojowe, mogą kwalifikować się do pomocy o intensywności 35 %. Urząd wyraził również wątpliwości co do finansowania przedsięwzięć i intensywności pomocy. Jeśli chodzi o niewielką rozbieżność między danymi liczbowymi dotyczącymi przedsięwzięcia 138811 AlgOpt w tabeli 1 i 2 na str. 17 decyzji nr 60/06/COL, została ona wyjaśniona w sekcji 1.3.a) powyżej. Prawidłowe dane uwzględniające wkład otrzymany od Norweskiego Stowarzyszenia Armatorów podane są w tabeli w tej sekcji pisma.”.

W przypadku przedsięwzięcia 144265 Shiplog II, odnośnie do uwagi Urzędu, że kwota przyznana przez RBN była równa sumie koniecznej do zakupu prac badawczo-rozwojowych, RBN argumentuje, iż nie należy na tej podstawie wnioskować, że prywatne środki zainwestowane w Shiplog II nie były wykorzystane na działania badawczo-rozwojowe: „W przedsięwzięciach inicjowanych przez przemysł, o które mogą wnioskować prywatne przedsiębiorstwa, na ogół zachęcamy do współpracy pomiędzy przedsiębiorstwami prywatnymi i publicznymi instytucjami badawczo-rozwojowymi. Dla promowania takiej współpracy, w zaproszeniach do składania ofert na przedsięwzięcia inicjowane przez przemysł możemy nieraz zaznaczyć, że wniosek będzie oceniony pozytywnie, jeśli zakup prac badawczo-rozwojowych od instytucji badawczych (instytutów lub uniwersytetów) zostanie dokonany przynajmniej na kwotę równą kwocie wsparcia udzielonego przez RBN. Takie podejście ma na celu dostarczenie środków motywujących do zwiększonych inwestycji sektora prywatnego w zakresie zakupów prac badawczo-rozwojowych od instytucji badawczych. Z tego powodu wysokość funduszy przyznanych przez RBN dokładnie odpowiada kwocie koniecznej do zakupu usług badawczo-rozwojowych w ramach kilku przedsięwzięć.”.

W swojej decyzji nr 60/06/COL Urząd stwierdził, że można mieć wątpliwości co do tego, czy skutkiem takiego podejścia RBN nie było zaliczenie przez beneficjentów zwykłych kosztów operacyjnych do kosztów prac badawczo-rozwojowych. W związku z tym Urząd wyraził wątpliwość co do tego, czy kwota całkowitych kosztów przedsięwzięcia nie została zawyżona, celem uzyskania wyższego finansowania publicznego. Zdaniem RBN trudno zrozumieć, w jaki sposób podejście RBN, obejmujące integralny mechanizm motywacyjny mający służyć promocji zakupów prac badawczo-rozwojowych, mogłoby przynieść takie skutki.

W swoim piśmie do Urzędu z dnia 31 stycznia 2005 r. RBN wyjaśniła standardową procedurę dokumentacji kosztów przedsięwzięć, obowiązującą w czasie realizacji tych przedsięwzięć: „W odniesieniu do przedsięwzięć, o których mowa, kontrahent miał obowiązek przedstawić, trzy razy do roku, sprawozdanie dotyczące wniosku o zwrot kosztów (regnskapsrapport) z wyszczególnieniem kosztów przedsięwzięcia, w tym weryfikację zaangażowanych osób (z podaniem nazwisk), ilość godzin pracujących przez każdą z tych osób, a także koszty za godzinę pracy, obciążające rachunek przedsięwzięcia. Sprawozdanie winno być podpisane przez osobę odpowiedzialną za przedsięwzięcie. Na koniec roku roczne sprawozdania finansowe są również sprawdzane i podpisywane przez biegłego rewidenta. Rewident nie jest zatrudniony w firmie kontrahenta. Dokonanie wypłat przez RBN jest uzależnione od zatwierdzenia przedstawionych sprawozdań.”.

RBN poinformowała Urząd, że skontaktowała się ze Zjednoczonymi Europejskimi Przewoźnikami Samochodów (UECC) i z firmą Jebsens (następcą Beltship Management) i zażądała przekazania dodatkowej dokumentacji dotyczącej kosztów związanych z tymi przedsięwzięciami. Pismo od firmy Jebsens z dnia 17 marca 2006 r. i pismo od UECC z dnia 29 marca 2006 r. zostały przekazane Urzędowi. Sprawozdania dotyczące wniosków o zwrot kosztów związane z przedsięwzięciem 144265 Shiplog II, przekazane pismem od UECC, zawierają podpisane zestawienia kosztów od innych partnerów uczestniczących w przedsięwzięciu. Przedsiębiorstwa nie miały żadnego ogólnego systemu rejestracji godzin pracy, co oznacza, że godziny spędzone w pracy nad przedsięwzięciami były udokumentowane jedynie w sprawozdaniach dotyczących wniosków o zwrot kosztów przesyłanych do RBN trzy razy do roku. Nie istnieje żadna dodatkowa dokumentacja. Zdaniem RBN oznacza to, że koszty przedsięwzięć muszą być oceniane na podstawie dostępnych sprawozdań dotyczących wniosków o zwrot kosztów.

RBN wskazała również, że te sprawozdania dotyczące wniosków o zwrot kosztów były zgodne z procedurami sprawozdawczymi RBN i że beneficjenci wypełnili wszystkie zobowiązania zgodnie z umowami o przyznaniu dotacji. Zdaniem RBN „o ile nie ma jasnego dowodu, że jest inaczej, nie ma powodu by sądzić, że pomoc nie została wykorzystana zgodnie z przeznaczeniem”.

5.2. Uwagi do uwag osób trzecich

Pismem Ministerstwa Administracji Rządowej i Reformy z dnia 8 stycznia 2007 r. (sprawa nr 405517) przekazującym pismo Ministerstwa Edukacji i Badań z dnia 5 stycznia 2007 r., władze Norwegii przekazały uwagi do uwag osób trzecich.

Zdaniem władz Norwegii uwagi dotyczące przedsięwzięcia OPTIMAR nie zawierają żadnych informacji dotyczących czterech przedsięwzięć będących przedmiotem decyzji Urzędu nr 60/06/COL: „Chociaż nie zostało to wyraźnie stwierdzone, wydaje się, że osoba trzecia uważa, iż udzielono niezgodnie z prawem pomocy państwa na wsparcie podstawowego przedsięwzięcia badawczego pod nazwą Optymalizacja Transportu Morskiego i Logistyki – OPTIMAR. Naszym zdaniem takie twierdzenie jest niezgodne z prawdą. W związku ze wspieraniem przedsięwzięcia OPTIMAR Norweski Uniwersytet Techniczny (NTNU) w Trondheim otrzymuje środki od RBN w ramach przedsięwzięcia nr 1666S6. Partnerzy przemysłowi, którzy uczestniczyli w czterech początkowych przedsięwzięciach, nie biorą udziału w tym podstawowym przedsięwzięciu badawczym.”.

Jeśli chodzi o zarzut stawiany przez osobę trzecią twierdzącą, że Turborouter nie jest wykorzystywany przez żadne z przedsiębiorstw, które otrzymało fundusze, RBN uważa, że nawet gdyby tak było nie stanowi to argumentu na poparcie stwierdzenia, iż doszło do niezgodnego z prawem wykorzystania pomocy państwa w przypadku czterech przedsięwzięć będących przedmiotem decyzji Urzędu nr 60/06/COL. Jedną z najbardziej typowych cech prac badawczo-rozwojowych jest to, że wiążą się one z ryzykiem. Nieraz wyniki badań mogą być wykorzystane w działalności przedsiębiorstwa lub zastosowane w produktach handlowych lub usługach, innym razem jest to niemożliwe.

II. OCENA

1. Obecność pomocy państwa

1.1. Pomoc państwa w rozumieniu art. 61 ust. 1 Porozumienia EOG

Zgodnie z art. 61 ust. 1 Porozumienia EOG:

„Z zastrzeżeniem innych postanowień niniejszego Porozumienia, wszelka pomoc przyznana przez państwa członkowskie WE, państwa EFTA lub przy użyciu zasobów państwowych w jakiegokolwiek formie, która zakłóca lub grozi zakłóceniem konkurencji poprzez sprzyjanie niektórym przedsiębiorstwom lub produkcji niektórych towarów, jest niezgodna z funkcjonowaniem niniejszego Porozumienia w zakresie, w jakim wpływa na handel między Umawiającymi się Stronami.”.

Tak więc, aby środek został uznany za pomoc państwa musi on przynosić szczególną korzyść niektórym przedsiębiorstwom, być przyznawany przy użyciu zasobów państwowych, zakłócać konkurencję i wpływać na handel między Umawiającymi się Stronami Porozumienia EOG.

W decyzji nr 60/06/COL Urząd doszedł już do wniosku, że dotacje przyznane przez RBN na rzecz analizowanych przedsięwzięć związanych z opracowaniem oprogramowania Turbo-router, stanowią pomoc państwa. Odniesienie do tego znajduje się w punkcie II.2 wspomnianej decyzji. Osoba trzecia ani władze Norwegii nie kwestionują tego stwierdzenia. W związku z tym Urząd podtrzymuje swoją opinię, że dotacje stanowią pomoc państwa.

1.2. Obowiązujące ramy prawne

W decyzji nr 60/06/COL o wszczęciu formalnego postępowania wyjaśniającego w sprawie pomocy na badania i rozwój przyznanej przez RBN w związku z opracowaniem oprogramowania Turborouter Urząd szczegółowo wyjaśnił, jakie ramy prawne mają zastosowanie do oceny czterech przedsięwzięć stanowiących przedmiot tego postępowania. Dla ułatwienia zrozumienia oceny zawartej w dalszej części niniejszej decyzji, poniżej Urząd objaśnia w skrócie stan prawny⁽¹⁸⁾.

Cztery przedsięwzięcia, które zostały ocenione w niniejszej decyzji, otrzymały pomoc na badania i rozwój w ramach przemysłowych programów badawczo-rozwojowych (*brukerstyrte forskningsprogrammer*, sprawa nr 93-183). Przemysłowe programy badawczo-rozwojowe były już realizowane przed rokiem 1994. W drodze decyzji nr 217/94/COL z grudnia 1994 r. Urząd dokonał oceny Przemysłowych programów badawczo-rozwojowych i zaproponował odpowiednie środki, przy zastosowaniu których pomoc byłaby przyznawana zgodnie z zasadami określonymi w rozdziale 14 wytycznych dotyczących pomocy państwa.

⁽¹⁸⁾ Dokładniejsze informacje można znaleźć w decyzji nr 60/06/COL, sekcja II.1, str. 11.

Przyjęcie odpowiednich środków przez władze Norwegii oznacza, że od tej pory wszelka pomoc udzielana w ramach przemysłowego programu badawczo-rozwojowego musi być udzielana zgodnie z zasadami pomocy na badania i rozwój, mającymi zastosowanie w czasie, kiedy Urząd przyjął decyzję nr 217/94/COL, tzn. zgodnie z wytycznymi dotyczącymi badań i rozwoju z 1994 r. ⁽¹⁹⁾.

1.3. Ocena przedsięwzięć na podstawie programu pomocy „Przemysłowe programy naukowo-badawcze”

Wszczynając formalne postępowanie wyjaśniające decyzją nr 60/06/COL, Urząd uważał, że cztery przedsięwzięcia otrzymały pomoc na badania i rozwój w ramach przemysłowego programu naukowo-badawczego. Program ten był już realizowany przed rokiem 1994. Po przyjęciu w 1994 r. nowych wytycznych dotyczących badań i rozwoju, wszelka pomoc udzielana po tym terminie w ramach programu dotyczącego badań i rozwoju miała być przyznawana zgodnie z nowymi zasadami. Tak więc Urząd uważał, że wszelka pomoc udzielona w ramach programu pomocy „Przemysłowe programy badawczo-rozwojowe”, która nie jest zgodna z przepisami wytycznych dotyczących badań i rozwoju z 1994 r., automatycznie musi znaleźć się poza zakresem zastosowania programu. Zgodnie z powyższym, pomoc taka stanowiłaby nową pomoc indywidualną i jako taka, powinna zostać indywidualnie zgłoszona Urzędowi.

W dalszej części niniejszej decyzji Urząd oceni, czy zastosowanie programu „Przemysłowe programy badawczo-rozwojowe” do czterech konkretnych przedsięwzięć określonych jako odnoszące się do opracowania oprogramowania Turbo-router było realizowane zgodnie z art. 61 ust. 3 lit. c) Porozumienia EOG, na podstawie przepisów wytycznych dotyczących badań i rozwoju z 1994 r.

1.3.1. Przedsięwzięcie 40049 – Działania strategiczne w ramach transportu morskiego i logistyki (pierwsza wersja oprogramowania Turbo-router)

Jeden z podprojektów przedsięwzięcia 40049 „Działania strategiczne w ramach transportu morskiego i logistyki”, doprowadził do opracowania pierwszej wersji prototypowego oprogramowania Turbo-router. RBN sklasyfikowała całe przedsięwzięcie 40049 – „Działania strategiczne w ramach transportu morskiego i logistyki” w całości jako badania przemysłowe.

Zgodnie z punktem 14.1.(2) wytycznych dotyczących badań i rozwoju z 1994 r. podstawowe badania przemysłowe zostały zdefiniowane jako „oryginalne prace teoretyczne lub doświadczalne, których celem jest doprowadzenie do nowego lub lepszego zrozumienia praw nauki i techniki, a które mogą znaleźć zastosowanie w sektorze przemysłowym lub w działalności określonego przedsiębiorstwa”.

⁽¹⁹⁾ W styczniu 1994 r. Urząd przyjął decyzję nr 4/94/COL w sprawie przyjęcia i publikacji zasad proceduralnych i merytorycznych w dziedzinie pomocy państwa („Wytyczne dotyczące zastosowania i interpretacji art. 61 i 62 Porozumienia EOG i art. 1 protokołu 3”). Rozdział 14 tych wytycznych dotyczy pomocy na badania i rozwój. W znacznym stopniu odpowiada to ramom wspólnotowym dotyczącym pomocy państwa na badania i rozwój. Decyzja ta została opublikowana w Dzienniku Urzędowym L 231 z 3.9.1994, str. 1 do 84 i w Suplemencie EOG nr 32 z 3.9.1994, str. 1.

Mimo że Turbo-router stał się komercyjnym narzędziem programowym, Urząd uważa, iż środki RBN przyznane na podprojekt „Metody i narzędzia analityczne dla projektowania i obsługi zintegrowanych łańcuchów transportowych i logistycznych” w ramach przedsięwzięcia 40049, który doprowadził do opracowania pierwszego oprogramowania Turbo-router, dotyczyły etapu prac badawczo-rozwojowych, które kwalifikuje się jako badania przemysłowe w rozumieniu wytycznych dotyczących badań i rozwoju z 1994 r. Jak podkreślił Urząd w decyzji nr 60/06/COL, od momentu opracowania pierwszego oprogramowania w pierwszej fazie podprojektu już na początku roku 1996, oprogramowanie zostało udoskonalone i wprowadzone na rynek. Jednak wydaje się, że przyznanie pomocy na przedsięwzięcie nr 40049, którego rezultatem było, między innymi, opracowanie pierwszego oprogramowania Turbo-router, nie może być na tej podstawie uznane, biorąc pod uwagę bliskość rynku, za wykraczające poza stadium badania przemysłowego, tak jak zostało ono sklasyfikowane przez RBN. Urząd nie ma podstaw do kwestionowania oceny RBN, stwierdzającej, że podprojekt „Metody i narzędzia analityczne dla projektowania i obsługi zintegrowanych łańcuchów transportowych i logistycznych” doprowadził do nowego lub lepszego zrozumienia praw nauki i techniki, które mogą znaleźć zastosowanie w sektorze przemysłowym, stanowiąc badania przemysłowe w rozumieniu wytycznych dotyczących badań i rozwoju z roku 1994.

Na przedsięwzięcie 40049, jako na badanie przemysłowe, RBN przyznała pomoc na kwotę odpowiadającą 43,8 % kosztów przedsięwzięcia. Ta intensywność jest niższa od maksymalnej intensywności pomocy dozwolonej na mocy wytycznych, zgodnie z którymi „poziom pomocy na podstawowe badania przemysłowe nie powinien przekraczać 50 % kosztów brutto przedsięwzięcia lub programu”.

Dla celów obliczenia intensywności pomocy na działania badawczo-rozwojowe, sekcja 14.5.1 wytycznych dotyczących badań i rozwoju z 1994 r. przewiduje następujące koszty kwalifikowalne:

- koszty osobowe (personel badawczy, technicy, pozostały personel pomocniczy) obliczone jako suma całkowitej kwoty koniecznej do realizacji przedsięwzięcia;
- pozostałe koszty bieżące, obliczane w ten sam sposób (koszty materiałów, środków zaopatrzenia, itp.);
- narzędzia i wyposażenie, grunt i budynki;
- usługi doradcze i usługi równoważne, w tym zakupione prace badawcze, wiedza techniczna, patenty, itp.;
- dodatkowe koszty ogólne poniesione bezpośrednio w wyniku promowania przedsięwzięcia lub programu badawczo-rozwojowego”.

Zgodnie z informacjami dostarczonymi przez władze Norwegii koszty przedsięwzięcia brane pod uwagę przy określaniu udzielanej pomocy były objęte definicją kosztów kwalifikowalnych zamieszczoną w wytycznych dotyczących badań i rozwoju z 1994 r. Sekcja 3 „Retningslinjer for Norges Forskningsråds behandling av brukerstyrte og næringsrettede prosjekter” odnosiła się do kosztów, które mogły zostać uznane za koszty kwalifikowalne przez RBN podczas oceny udzielania pomocy na badania i rozwój na rzecz danego przedsięwzięcia. Obejmowały one koszty osobowe (wynagrodzenie i koszty ubezpieczenia społecznego dla pracowników zatrudnionych przy pracach badawczo-rozwojowych, tzn. personelu badawczego, techników i personelu pomocniczego, związanych z przedsięwzięciem i niezbędnych do jego realizacji, zakup usług badawczo-rozwojowych (usługi doradcze i usługi równoważne), koszty operacyjne (w tym koszty materiałów i inne koszty operacyjne bezpośrednio związane z przedsięwzięciem i konieczne do jego realizacji), a także wyposażenie i narzędzia wykorzystywane jedynie do prac badawczo-rozwojowych. W związku z tym Urząd uważa opis kosztów kwalifikowanych za zgodny z definicją zawartą w wytycznych dotyczących badań i rozwoju z 1994 r.

Przedsięwzięcie było realizowane wyłącznie przez instytut badawczy Marintek bez dodatkowego udziału czy współpracy ze strony prywatnych przedsiębiorstw na tym etapie prac badawczo-rozwojowych.

Jak już wspomniano w decyzji o wszczęciu formalnego postępowania wyjaśniającego, ani wytyczne dotyczące badań i rozwoju z 1994 r., ani też przepisy dotyczące programu pomocy „Przemysłowe programy badawczo-rozwojowe” nie zawierają pisemnego zobowiązania do rozpowszechniania wyników badań. Tak więc, nawet jeśli zarzut skarżącego dotyczący tego, że wyniki badań nie były rozpowszechniane i że instytut badawczy Marintek uzyskał prawa własności do sprzedaży programu byłby prawdziwy, nie stanowiłoby to naruszenia przepisów wytycznych dotyczących badań i rozwoju, obowiązujących w czasie gdy przyznawano pomoc.

Z tego powodu Urząd uważa, że udzielenie pomocy na przedsięwzięcie 40049 wchodzi w zakres programu pomocy „Przemysłowe programy badawczo-rozwojowe”, zmienionego na podstawie rozdziału 14 wytycznych Urzędu dotyczących badań i rozwoju z 1994 r. Pomoc została więc udzielona zgodnie z art. 61 ust. 3 lit. c) Porozumienia EOG.

1.3.2. **Przedsięwzięcia dotyczące dalszego wykorzystania oprogramowania Turborouter**

1.3.2.1. Wątpliwości Urzędu wyrażone w decyzji nr 60/06/COL

W 2000 r. RBN wydała zgodę na udzielenie pomocy na rzecz trzech przedsięwzięć badawczo-rozwojowych, które dotyczyły wykorzystania oprogramowania Turborouter i dalszych prac nad tym oprogramowaniem. Były to następujące przedsięwzięcia: 138811 „AlgOpt”, 144265 „Shiplog II” i 144214 „Biblioteka procedur optymalizacji na potrzeby opracowania harmonogramu przewozów morskich”.

W decyzji nr 60/06/COL o wszczęciu formalnego postępowania wyjaśniającego Urząd wyraził wątpliwości co do sklasyfikowania przedsięwzięć badawczo-rozwojowych jako badania przedkonkurencyjne, a także co do klasyfikacji poszczególnych części każdego z przedsięwzięć w ramach każdej kategorii badań. Ponadto Urząd miał wątpliwości co do tego, czy przestrzegane były poziomy intensywności pomocy i czy finansowanie przedsięwzięć odbywało się zgodnie z zapisami wytycznych z 1994 r. dotyczących badań i rozwoju, a także z art. 61 ust. 3 lit. c) Porozumienia EOG. Urząd miał wątpliwości co do tego, czy wkłady finansowe uczestników prywatnych, w większości wypłacane w formie niepieniężnej, rzeczywiście odpowiadały godzinom pracy nad przedsięwzięciami badawczo-rozwojowymi, czy też przeciwnie, pokrywały one koszty operacyjne danych przedsiębiorstw.

1.3.2.2. Obowiązujące przepisy wytycznych dotyczących badań i rozwoju

RBN sklasyfikowała wszystkie trzy przedsięwzięcia jako przedkonkurencyjne działania rozwojowe. Punkt 14.1 ust. 2 wytycznych dotyczących badań i rozwoju z 1994 r. rozróżnia trzy kategorie badań: badania podstawowe, podstawowe badania przemysłowe oraz stosowane prace badawczo-rozwojowe. Stosowane prace badawczo-rozwojowe odpowiadają koncepcji badań przedkonkurencyjnych używanej od czasu przyjęcia wytycznych dotyczących badań i rozwoju z 1994 r. Zgodnie z tym zapisem badania stosowane „obejmują badanie lub prace doświadczalne oparte na rezultatach podstawowych badań przemysłowych, prowadzone w celu zdobycia nowej wiedzy, co pozwoli na osiągnięcie konkretnych praktycznych celów, takich jak stworzenie nowych produktów, procesów produkcji lub usług. Normalnie można uznać, że kończą się one wraz ze stworzeniem pierwszego prototypu.”. Za działania rozwojowe uważa się „prace oparte na badaniach stosowanych, mające na celu stworzenie nowych lub znacznie ulepszonych produktów, procesów produkcyjnych lub usług, aż do zastosowania przemysłowego lub wykorzystania handlowego, ale nieobejmujące tych dwóch ostatnich etapów”.

Sekcja 14.4 wytycznych dotyczących badań i rozwoju z 1994 r. określa dozwolone poziomy intensywności pomocy. „Intensywność pomocy możliwa do przyjęcia jest każdorazowo oceniana przez Urząd Nadzoru EFTA. Przy dokonywaniu oceny bierze się pod uwagę charakter przedsięwzięcia lub programu, związane z nim ryzyko techniczne lub finansowe, ogólne względy polityczne dotyczące konkurencyjności przemysłu europejskiego, a także ryzyko zakłócenia konkurencji oraz wpływ na wymianę handlową między Umawiającymi się Stronami Porozumienia EOG. Ogólna ocena tych rodzajów ryzyka prowadzi Urząd Nadzoru EFTA do stwierdzenia, że podstawowe badania przemysłowe mogą kwalifikować się do wyższego poziomu pomocy niż jest to możliwe w odniesieniu do badań stosowanych i działań rozwojowych, które są ściślej związane z wprowadzeniem wyników prac badawczo-rozwojowych na rynek i, w przypadku udzielenia pomocy, mogą tam łatwiej doprowadzić do zakłócenia konkurencji i wymiany handlowej.”. Biorąc pod uwagę te czynniki, wytyczne dotyczące badań i rozwoju z 1994 r. określają, że poziom pomocy na podstawie badania przemysłowe nie może być wyższy niż 50 % kosztów brutto przedsięwzięcia, stanowiąc ponadto, że w miarę wzrostu możliwości wykorzystania wyników dofinansowywanych prac na rynku, poziom pomocy powinien się obniżać. Dopiero w wytycznych dotyczących badań i rozwoju z 1996 r. dozwolona intensywność brutto pomocy na przedkonkurencyjne działania rozwojowe została określona na 25 % kosztów kwalifikowalnych.

1.3.2.3. Ocena, czy pomoc została udzielona zgodnie z wytycznymi dotyczącymi badań i rozwoju i czy pomoc została wykorzystana niewłaściwie

a) Klasyfikacja przedkonkurencyjnych działań rozwojowych

Jak wspomniano powyżej i szczegółowo wyjaśniono w decyzji nr 60/06/COL, Urząd wyraził wątpliwości co do sklasyfikowania przedsięwzięcia 138811 „AlgOpt”, przedsięwzięcia 144265 „Shiplog II” i przedsięwzięcia 144214 „Biblioteka procedur optymalizacji na potrzeby opracowania harmonogramu przewozów morskich” jako przedkonkurencyjne działania rozwojowe.

W swojej decyzji nr 60/06/COL Urząd wyraził wątpliwości co do różnicy między przedkonkurencyjną fazą produktu a końcowym produktem handlowym w odniesieniu do tego typu przedsięwzięć informatycznych. Władze Norwegii nie wyjaśniły, na czym ta różnica powinna polegać. Podkreśliły jednak, że klasyfikacja przedsięwzięć była oparta na dogłębnej ocenie przedsięwzięć, dokonanej zgodnie z procedurami RBN i wytycznymi dotyczącymi oceny przedsięwzięć. Zgodnie z przekazanymi informacjami wytyczne te zawierają przepisy zawarte w wytycznych Urzędu dotyczących badań i rozwoju.

RBN wyjaśniła, że istnieje wewnętrzny system zapewnienia jakości działalności RBN, pod nazwą DOKSY. DOKSY obejmuje szeroką dokumentację wytycznych, procedur i praktyk stosowanych przez RBN. Jednym z tych dokumentów są wytyczne służące do określenia intensywności pomocy w odniesieniu do wybranych przedsięwzięć. Ten wewnętrzny dokument, DOKSY-5-6-1-4-IE, pod nazwą „Støtteandel etter EØS-bestemmelser” (intensywność pomocy zgodnie z zasadami EOG) jest odpowiednikiem wytycznych Urzędu dotyczących badań i rozwoju. W dokumencie stosuje się definicje i odpowiednie poziomy intensywności pomocy zgodnie z definicją poszczególnych etapów prac badawczo-rozwojowych zawartą w wytycznych Urzędu dotyczących badań i rozwoju. Ocena i klasyfikacja wszystkich przedsięwzięć, które otrzymały pomoc od RBN, opiera się na wytycznych DOKSY.

Po roku 1999 wszystkie przedsięwzięcia, poza oceną w oparciu o DOKSY-5-6-1-4-IE, były dodatkowo oceniane przy użyciu systemu komputerowego „Provis”, który został opisany w dokumencie Doksy nr 5-6-1-2-EE „Prosjektvurdering i Provis”. W systemie Provis każde przedsięwzięcie jest oceniane na podstawie jedenastu różnych aspektów⁽²⁰⁾. Dla każdego aspektu Provis przewiduje kilka kryteriów i cech charakterystycznych, stosowanych dla stwierdzenia, w jakim stopniu dane przedsięwzięcie jest zgodne z tymi aspektami. Jednym

⁽²⁰⁾ Wytyczne do oceny przedsięwzięć w systemie Provis uwzględniają kilka aspektów przedsięwzięcia: (i) ogólną jakość przedsięwzięcia, (ii) ocenę przedsięwzięcia w oparciu o ważne kryteria, takie jak stopień innowacyjności, poziom i zakres badań, aspekt międzynarodowy, wartość ekonomiczna, efekt społeczno-ekonomiczny, ryzyko, (iii) efekt wsparcia, (iv) znaczenie dla programu i dla dziedziny wiedzy, a także (v) kwalifikowalność.

z najważniejszych aspektów, odnoszącym się do kategorii badań, jest zakres badania.

W opisie zawartym we wskazówkach dotyczących oceny zakresu badań prowadzonych w ramach przedsięwzięcia zawartych w dokumencie Doksy nr 5-6-1-2-IE podkreśla się, że „Zakres badania wskazuje, w jakim stopniu przedsięwzięcie stanowi źródło nowej wiedzy”. Zgodnie z informacjami przekazanymi przez RBN, kryterium to jest bezpośrednio związane z opisem zawartym w wytycznych dotyczących badań i rozwoju, w których istnieje wymóg, by działalność miała „na celu uzyskanie nowej wiedzy”.

RBN poinformowała Urząd, że ocena przedsięwzięć była prowadzona całkowicie zgodnie z procedurami RBN i wytycznymi dotyczącymi oceny przedsięwzięć, a w szczególności w oparciu o wymogi określone w wewnętrznych dokumentach Doksy i Provis, zgodnie z wytycznymi dotyczącymi badań i rozwoju.

Na podstawie informacji przedstawionych zarówno przed, jak i w trakcie formalnego postępowania wyjaśniającego, Urząd nie był w stanie stwierdzić nieprawidłowości w zarządzaniu przedsięwzięciami lub w ich ocenie. Z uwagi na brak przekonujących dowodów w tym zakresie, a także w świetle wyżej opisanych procedur i profesjonalizmu personelu pracującego dla RBN, Urząd nie ma podstaw do stwierdzenia, że nieprawidłowo zakwalifikował on przedsięwzięcia jako badania przedkonkurencyjne.

b) Udział przedsiębiorstw będących beneficjentami i intensywność pomocy

Władze Norwegii wyjaśniły dane liczbowe dotyczące finansowania przedsięwzięć, jak wspomniano wyżej w sekcji 4.1.2 niniejszej decyzji.

W swojej decyzji nr 60/06/COL w sprawie wszczęcia formalnego postępowania wyjaśniającego Urząd wyraził wątpliwości co do udziału przedsiębiorstw uczestniczących w przedsięwzięciach badawczych. Jego zdaniem logiczne wydaje się założenie, że większa część prac była wykonywana przez personel zatrudniony w instytucie Marintek, z czego w zasadzie powinno wynikać, że udział pracowników przedsiębiorstw żeglugowych uczestniczących w przedsięwzięciach, będących użytkownikami końcowymi oprogramowania, prawdopodobnie byłby związany z określeniem potrzeb użytkowników i/lub przeprowadzaniem testów. W związku z tym Urząd wyraził wątpliwość co do tego, czy kwota całkowitych kosztów przedsięwzięcia nie została zawyżona w celu uzyskania w ten sposób większej kwoty środków publicznych.

Władze Norwegii przekazały Urzędowi kopie sprawozdań dotyczących wniosków o zwrot kosztów, które przedsiębiorstwa uczestniczące w przedsięwzięciach musiały przedstawiać Urzędowi trzy razy do roku, w których szczegółowo wykazane są koszty przedsięwzięcia, w tym weryfikacja zaangażowanych osób, liczba godzin przepracowanych przez każdą z tych osób, a także koszty za godzinę pracy, obciążające rachunek przedsięwzięcia. Zgodnie z wyjaśnieniami przekazanymi przez władze Norwegii, sprawozdania te są podpisywane przez osobę odpowiedzialną za przedsięwzięcie, a następnie sprawdzane i podpisywane przez biegłego rewidenta na koniec roku. Urząd nie ma podstaw do kwestionowania prawdziwości tych sprawozdań, które stanowiły podstawę do przyznania przedsiębiorstwom będącym beneficjentami określonych kwot pomocy na badania i rozwój.

Wprawdzie można by argumentować, że byłoby celowe wprowadzenie pewnych procedur kontrolnych w trakcie przedsięwzięć badawczych celem weryfikacji prawidłowości tych zestawień wydatków, Urząd uważa jednak, że RBN prawidłowo zastosowała przepisy wytycznych dotyczących badań i rozwoju z 1994 r., które nie wymagają przeprowadzenia jakichkolwiek dalszych kontroli.

1.4. Wniosek

Na podstawie powyższej oceny Urząd uważa, że udzielenie pomocy na wyżej wymienione przedsięwzięcia badawczo-rozwojowe zostało dokonane zgodnie z przepisami istniejącego programu pomocy „Przemysłowe programy badawczo-rozwojowe”, który był zgodny z obowiązującymi wytycznymi dotyczącymi badań i rozwoju. W trakcie formalnego postępowania wyjaśniającego Urząd nie był w stanie stwierdzić, że beneficjenci pomocy na badania i rozwój na rzecz przedsięwzięcia 40049 „Działania strategiczne w ramach transportu morskiego i logistyki”, przedsięwzięcia 138811 „AlgOpt”, przedsięwzięcia 144265 „Shiplog II” i przedsięwzięcia 144214 „Biblioteka procedur optymalizacji na potrzeby opracowania harmonogramu przewozów morskich”

korzystali z pomocy niezgodnie z programem lub z art. 61 ust. 3 lit. c) Porozumienia EOG.

Ponieważ przedsięwzięcia otrzymały pomoc państwa w ramach programu pod nazwą „Przemysłowe programy badawczo-rozwojowe”, a nie pomoc indywidualną, nie ma potrzeby oceniania, czy pomoc ta byłaby zgodna, gdyby była przyznana poza ramami tego programu,

PRZYJMUJE NINIEJSZĄ DECYZJĘ:

Artykuł 1

Urząd Nadzoru EFTA podjął decyzję o zamknięciu formalnego postępowania wyjaśniającego wszczętego na mocy art. 1 ust. 2 w części I protokołu 3 do Porozumienia o nadzorze i trybunale, w sprawie pomocy na badania i rozwój udzielonej przez Radę ds. Badań Naukowych Norwegii w związku z opracowaniem oprogramowania Turborouter, ponieważ pomoc ta została udzielona zgodnie z istniejącym programem pomocy „Przemysłowe programy badawczo-rozwojowe”, zgodnym z art. 61 ust. 3 lit. c) Porozumienia EOG i z wytycznymi dotyczącymi pomocy państwa na badania i rozwój.

Artykuł 2

Niniejsza decyzja skierowana jest do Królestwa Norwegii.

Artykuł 3

Jedynie tekst w języku angielskim jest autentyczny.

Sporządzono w Brukseli, dnia 18 kwietnia 2007 r.

W imieniu Urzędu Nadzoru EFTA

Bjørn T. GRYDELAND
Przewodniczący

Kurt JÄGER
Członek Kolegium